

ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ” 2007-2013 г.

**МИНИСТЕРСТВО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
БЛАГОУСТРОЙСТВОТО**
**ГЛАВНА ДИРЕКЦИЯ „ПРОГРАМИРАНЕ НА РЕГИОНАЛНОТО
РАЗВИТИЕ”**

ИЗИСКВАНИЯ ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ
по покана за представяне на проектно предложение чрез
процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова
помощ

Приоритетна ос 1: „Устойчиво и интегрирано градско развитие”
Операция 1.2: „Жилищна политика”

Схема за безвъзмездна финансова помощ:
BG161PO001/1.2-01/2011 „Подкрепа за енергийна ефективност в
многофамилни жилищни сгради”

Конкретен бенефициент: дирекция „Жилищна политика”

Бюджетна линия: BG161PO001/1.2-01/2011

Краен срок за кандидатстване: 31 януари 2012 г.

Код по приоритетна тема:	40, 43, 78
Код по форма на финансиране:	01
Код по териториална спецификация:	01
Код по местонахождение:	BG - 36 общини в Република България

София, юли 2011 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1.	ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”	8
1.1.	Въведение	8
1.2.	Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	9
1.3.	Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”	9
1.4.	Операция 1.2. „Жилищна политика”	10
2.	СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ „Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради”	11
2.1.	Процедура за изпълнение на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	11
3.	Основни дефиниции	12
4.	ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	13
5.	ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ	13
5.1.	Режим на държавни помощи	14
5.2.	Правила за допустимост по настоящата схема	15
5.2.1.	Изисквания за допустимост на кандидатите	15
5.2.1.1.	Изпълнители от страна на Конкретния бенефициент	15
5.2.2.	Допустими дейности по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	15
5.2.2.1.	Продължителност	15
5.2.2.2.	Териториален обхват	16
5.2.2.3.	Допустими дейности за финансиране по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:	16
5.2.2.4.	Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ са:	18
5.2.2.5.	Степен на готовност/зрялост на проекта	18
5.2.3.	Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ по настоящата схема	20
5.3.	Недопустими разходи	23
6.	НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ	24
6.1.	Формуляр за кандидатстване	24
6.2.	Как и къде се изпраща проектното предложение	24
6.3.	Краен срок за получаване на проектното предложение	25
6.4.	Допълнителна информация	25
6.5.	Оценка на проектното предложение	26
6.6.	Списък на документите за кандидатстване	29
6.7.	Уведомяване относно решението на Управляващ орган	29
6.8.	Издаване за заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	30
6.9.	Общи правила при изпълнението на проекта	30
6.9.1.	Специфични условия за изпълнението на проекта	30
6.9.2.	Окончателен размер на финансирането, предоставено от Договарящия орган	30
6.9.3.	Невъзможност да се изпълнят целите на проекта	30
6.9.4.	Промени в рамките изпълнението на проекта и бюджета	31

6.9.5.	Плащания.....	31
6.9.6.	Наблюдение на изпълнението на проекта и постигане на заложените резултати	31
6.9.7.	Отчитане на проектите	31
6.9.8.	Генериране на приходи	32
6.9.9.	Публичност	32
6.10.	Списък на приложенията	33

Обяснителни бележки

Безвъзмездна финансова помощ	Без да противоречи на чл. 108 от Регламент (ЕО, Евратом) № 1605/2002 г., това са средства, предоставени от ОП "Регионално развитие", включително съответното национално съфинансиране, с цел изпълнението на одобрен проект, насочен към постигане на определени резултати.
Бенефициент на безвъзмездна финансова помощ	Лицата, посочени в чл. 2, ал. 4 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. - публичен или частен стопански субект, организация или предприятие, който отговаря за започването или за започването и изпълнението на операциите. В рамките на схемите за помощ по чл. 87 от Договора бенефициентите са публични или частни предприятия, които изпълняват отделен проект и получават публична помощ.
Възстановим данък добавена стойност	Сумата на платения данък върху добавената стойност, която регистрираното по реда на Закона за данък върху добавената стойност лице има право да приспадне от задълженията си по Закона за данък върху добавената стойност, включително когато, като е имало това право, не го е упражнило по реда на закона.
Договарящ орган	Орган, който провежда процедури за набиране и оценка на проектни предложения и сключва договори/издава заповеди за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.
Договор/заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ	Договор, сключен между Ръководителя на Договарящия орган и бенефициент, за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект. Заповед, издадена от Ръководителя на Управляващия орган за предоставяне и разходване на безвъзмездна финансова помощ с цел изпълнение на одобрен проект.
Допустими разходи	Разходите, които могат да бъдат приети като разрешени по един проект.
Критерии за допустимост на кандидатите	Критерии относно кандидатите, които могат да бъдат бенефициенти по конкретната безвъзмездна финансова помощ.
Критерии за допустимост на проектните дейности	Изисквания, които се отнасят до видовете дейности, предвидени за изпълнение в рамките на проектните предложения, които отговарят на приоритетите и целите на конкретната безвъзмездна финансова помощ, както и на правилата и законодателството в областта на държавните помощи.
Критерии за оценка на проектните предложения	Критерии, изготвени и одобрени от Управляващия орган, съобразени с критериите за подбор на проекти на ниво операции, одобрени от Комитета за наблюдение по съответната оперативна програма, създаден с Постановление № 182 на Министерския съвет от 2006 г. за създаване на Комитети за наблюдение на Националната стратегическа референтна рамка и Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, в съответствие с които се извършват оценката и изборът на проекти, които да бъдат съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.
Недопустими разходи	Разходи, които не могат да бъдат приети като разрешени по проект и не могат да бъдат включени в искане за плащане по смисъла на ПМС № 62 от 21.03.2007 г.
Нередност	Всяко нарушение на разпоредба на правото на Общността, в резултат на действие или бездействие от икономически оператор, което е имало или би имало за резултат нарушаването на общия бюджет на Общностите или на бюджетите, управлявани от тях, или посредством намаляването или загубата на приходи, произтичащи от собствени ресурси, които се събират направо от името на Общностите или посредством извършването на неоправдан разход.
Одитен орган	Структурата, която е функционално независима от Управляващия орган

	и Сертифициращия орган и е отговорна за проверката на ефективното функциониране на системите за управление и контрол.
Оперативна програма	Документ, представен от държава-членка и одобрен от Комисията, който определя стратегия за развитие съгласно набор от приоритети, които следва да се осъществят с помощта на Структурните фондове и Кохезионния фонд.
Операция	Проект или група от проекти, избрани от Управляващия орган на съответната Оперативна програма или от друго звено под негова отговорност, съгласно критерии, определени от Комитета за наблюдение, и изпълняван/и от един или повече бенефициенти, с оглед постигане целите на Приоритетното направление, в рамките на което се изпълнява/т.
Оценителна комисия	Комисия, сформирана от най-малко трима членове с необходимите технически и административни компетенции с цел да се даде мнение за оценка на проектните предложения.
Оценка на проектно предложение	Оценката на проектното предложение включва един етап. В рамките на оценката на проектното предложение се извършва проверка относно формалното представяне на проектното предложение; оценка чрез прилагане на критериите за допустимост на бенефициента и проектните дейности и оценка по същество на проектното предложение..
Покана за набиране на проектни предложения	Обществена покана от страна на Управляващия орган, адресирана към ясно дефинирани категории кандидати (потенциални бенефициенти), с цел те да разработят проектни предложения в рамките на специфична операция.
Приоритет	Набор от специфични цели в рамките на една оперативна програма, към които е насочено изпълнението на конкретни мерки.
Проект	Съвкупност от взаимосвързани и взаимодопълващи се дейности с предварително определена цел/и, необходими ресурси и времева рамка за изпълнение, водещи до постигането на конкретни количествено-измерими резултати.
Проекти, генериращи приходи	<p>Съгласно чл. 55 от Регламент № 1083/2006 г.</p> <p>"1. За целите на настоящия регламент генериращи приходи проекти означава всяка операция, която включва инвестиция в инфраструктура, чието използване подлежи на такси, заплащани директно от ползвателите или всяка операция, която включва продажбата или отдаването под наем на земя или сгради или всяко друго предоставяне на услуги срещу заплащане.</p> <p>2 Допустимите разходи за генериращи приходи проекти не превишават текущата стойност на инвестиционните разходи, като се извади текущата стойност на нетните приходи от инвестицията за даден референтен период за: а) инвестиции в инфраструктура; или б) други проекти, когато е възможно да се оценят предварително обективно приходите.</p> <p>Когато не всички инвестиционни разходи са допустими за съфинансиране, нетните приходи се разпределят пропорционално между допустимите и недопустими части от инвестиционните разходи.</p> <p>При изчисляването управляващият орган взема предвид референтния период, съответстващ на дадената категория инвестиция, категорията проект, обичайно очакваната рентабилност на съответната категория инвестиция, приложимостта на принципа „замърсителят плаща“ и, ако е целесъобразно, съображения за справедливост, свързани с относителния просперитет на съответната държава-членка.</p> <p>3. Когато обективно не е възможно да се оценят предварително приходите, приходите, генерирани в рамките на пет години от завършването на операцията се приспадат от декларираните пред Комисията разходи. Приспадането се извършва от сертифициращия орган най-късно при частичното или окончателно приключване на оперативната</p>

	<p>програма. Искането за плащане на крайния бенефициент съответно се коригира.</p> <p>4. Когато най-късно три години след завършване на операцията се установи, че операция е генерирала приходи, които не са били взети под внимание по параграфи 2 и 3, тези приходи се възстановяват в общия бюджет на Европейските общности пропорционално на приноса от фондовете.</p> <p>5. Параграфи 1-4 от настоящия член се прилагат единствено за операции, които са съфинансирани от ЕФРР или Кохезионния фонд и чиято обща стойност надвишава 1 000 000 EUR.</p> <p>6. Настоящият член не се прилага за проекти, които се подчиняват на правилата за държавните помощи по смисъла на член 87 от Договора."</p>
Проектно предложение	Предложение за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ за изпълнението на определен проект, включващо формуляр за кандидатстване и други придружителни документи.
Публични органи	Бюджетни предприятия съгласно параграф 1, т. 1 от Допълнителните разпоредби на Закона за счетоводството.
Сертифициращ орган	Структурата, отговорна за сертифициране на разходите по всяка оперативна програма и за подготвяне и изпращане на ЕК на сертифицирана декларация за разходите и искане за плащане по всяка оперативна програма.
Схема за безвъзмездна финансова помощ	Това е общоприетото название на безвъзмездна финансова помощ по оперативна програма. В настоящите Изисквания безвъзмездна финансова помощ и схема за безвъзмездна финансова помощ се използват като синоними.
Управляващ орган	Структурата, определена да осъществява функцията по управление на оперативната програма и отговорна за нейното ефективно, ефикасно и законосъобразно изпълнение.

Списък на съкращенията

ЕК	Европейска комисия
ЕО	Европейска общност
ЕС	Европейски съюз
ЕСФ	Европейският социален фонд
ЕФРР	Европейски фонд за регионално развитие
ЗОП	Закон за обществените поръчки
ЗУЕС	Закон за управление на етажната собственост
ЗУТ	Закон за устройство на територията
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите
ОПРР	Оперативна програма "Регионално развитие" 2007-2013 г.
ПМС	Постановление на Министерски съвет
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водите
СМР	Строително-монтажни работи
ССО	Собственици на самостоятелни обекти

1. ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА “РЕГИОНАЛНО РАЗВИТИЕ”

1.1. Въведение

Оперативната програма „Регионално развитие” 2007-2013 (ОПРР) представлява единна оперативна програма за всичките шест района в България, които са избираеми за финансиране по цел „Сближаване” на политиката за сближаване на ЕС. ОПРР е разработена в съответствие с целите на Европейския съюз, определени в Стратегическите насоки за сближаване на Общността за периода 2007-2013 година. Също така, ОПРР е в съответствие с Националната стратегическа референтна рамка на Република България и с Националната програма за реформи. В този по-широк контекст всички действия, предвидени в рамките на ОПРР, ще включват приоритетите на Общността, които подкрепят устойчивото развитие чрез укрепване на растежа, конкурентноспособността и заетостта, социалното включване, както и опазване качеството на околната среда.

Оперативна програма „Регионално развитие” за периода 2007-2013 г. трябва да изпълни следните средносрочни цели:

Обща цел на програмата

- ☞ Подобряване качеството на живот и работната среда с по-добър достъп до основните услуги и нови възможности за повишена регионална конкурентноспособност и устойчиво развитие.

Специфични цели на програмата

- ☞ Изграждане на устойчиви и динамични градски центрове, свързани с техните по-слабо урбанизирани периферни територии, като по този начин се увеличават възможности за просперитет и развитие.
- ☞ Осигуряване на по-добър достъп до пъти, ИКТ и енергийни мрежи за изостаналите райони.
- ☞ Повишаване на регионалния туристически потенциал за развитие и маркетинг на устойчиви, диверсифицирани, специфични за региона туристически продукти с висока добавена стойност.
- ☞ Мобилизиране на регионалните и местни технически и институционални възможности и ресурси за осъществяване на политики за регионално развитие.

ОП „Регионално развитие” поставя стратегически акцент върху ограничен брой въпроси в отговор на потребността от изпълнение на целите на ЕС за постигане на растеж и трудова заетост в светлината на подновената Лисабонска стратегия, чрез използване на инструментите на политиката за сближаване и Стратегическите насоки на Общността за сближаване 2007–2013. Акцентът се поставя върху избрана комбинация от няколко стратегически области, попадащи главно в обхвата на първите основни насоки.

- ☞ **Стратегията** на ОПРР е да се повиши конкурентноспособността и привлекателността на регионите и общините и да се намалят различията между и особено в рамките на шестте района за планиране на ниво NUTS II посредством подобряване на индустриалната, жилищната, социалната, екологичната и културна среда на градските райони и достъпността на селските райони по отношение на пътните, информационните и комуникационни, както и енергийните мрежи.

Стратегията ще бъде изпълнена посредством пет приоритетни оси, както следва:

- Приоритетна ос 1: Устойчиво и интегрирано градско развитие
- Приоритетна ос 2: Регионална и местна достъпност
- Приоритетна ос 3: Устойчиво развитие на туризма
- Приоритетна ос 4: Местно развитие и сътрудничество

Приоритетна ос 5: Техническа помощ

1.2. Институционална рамка за прилагане на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

Управляващ орган на ОПРР е Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството. Управляващият орган носи отговорност за управлението на ОПРР, съгласно Регламент (ЕО) № 1083/2006 г.

Договарящ орган на ОПРР - Управляващият орган е и Договарящ орган, по смисъла на ПМС № 121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз.

Комитет за наблюдение на ОПРР одобрява критериите за избор на операции по ОПРР, осъществява наблюдение, одобрява корективни мерки и други функции, произтичащи от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. и ПМС № 182/21.07.2006 г.

Сертифициращ орган е Дирекция “Национален фонд” в Министерство на финансите. Съгласно чл. 61 от Регламент (ЕО) № 1083/ 2006 г., Сертифициращият орган е отговорен за сертифициране на разходите, извършени от бенефициентите.

Одитен орган е ИА „Одит на средствата от ЕС” към Министъра на финансите. Съгласно чл. 62 от Регламент (ЕО) № 1083/2006 г., Одитният орган е отговорен за извършване на одити, за проверка на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма.

Централно координационно звено е структурата, която координира и следи изпълнението на целите на НСРР в процеса на усвояване на средствата от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС в страната. Функциите на структурата се изпълняват от дирекции „Програмиране на средствата от ЕС”, дирекция „Мониторинг на средствата от ЕС” и „Информация и системи за управление на средствата от ЕС”.

1.3. Приоритетна ос 1 „Устойчиво и интегрирано градско развитие”

Настоящите изисквания за кандидатстване по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ *Схема BG161PO001/1.2-01/2011 „Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради”* са в рамките на приоритетна ос 1 на ОПРР „Устойчиво и интегрирано градско развитие”.

Приоритетна ос 1 попада в обхвата на сферата на действие на ЕФРР, посочена в чл. 3.2 (б) от Регламент(ЕО) № 1080/2006 г.

Приоритетната ос цели да подпомогне развитието на устойчиви, свързани, достъпни градски центрове, които да бъдат привлекателни за жителите, посетителите, инвеститорите, приходящите работещи в тях и тяхното превръщане в двигател за повишаване конкурентоспособността на регионите.

Приоритетна ос 1 на ОПРР е насочена към подкрепа на широк кръг интервенции с цел подобряване конкурентоспособността на градовете и градските територии и по-специално, осигуряване на условия за развитието на успешни и устойчиви градски райони, свързани помежду си и предоставящи възможности едни на други и на прилежащите им извънградски територии. В рамките на приоритетната ос е особено важно да се подобри привлекателността и конкурентоспособността на градовете с цел осигуряване на адекватно качество на живот и достъп до основни услуги, като се има предвид и опазването на техния екологичен потенциал. Публичните инвестиции ще бъдат насочени към обновяване и разширяване на ключовата за градските системи инфраструктура, която ще поддържа градските райони като центрове за сближаване и растеж и също така насочени към практическото изпълнение на Приоритет 4 от НСРР - “Балансирано териториално развитие”.

Развитието на големите градове ще допринесе за нарастването на възможностите им за насърчаване развитието на районите, чрез интегриране на заобикалящите ги територии и

по-слабо урбанизирани региони и ускоряване реализацията на техния икономически, социален, териториален и екологичен потенциал. В периферните територии, при липса на големи градове, ще е необходимо стимулирането на средните и по-малки градове чрез целева държавна политика, която да им помогне да компенсират отсъствието на големи градове чрез собственото си ускорено развитие. Процесите на концентрация на градовете трябва да се управляват така, че да се достигнат задоволителни резултати, свързани с устройство на територията, обща конкурентноспособност и сближаване на регионите.

Политиката за устойчиво градско развитие би станала по-ефективна, ако се обърне по-сериозно внимание на потенциала на градските райони и предизвикателствата, пред които те са изправени. Трябва да се следват четири взаимосвързани политики, целящи:

- укрепване на икономическия просперитет и пазара на труда и увеличаване на заетостта в градовете;
- насърчаване на равнопоставеност, социална интеграция и обновяване на градските райони;
- защита и подобряване на градската среда, в т.ч. управление на енергийните ресурси и транспорта с цел постигане на местна и глобална устойчивост; и
- стимулиране на добро градско управление и местно самоуправление чрез разработване и изпълнение на стратегически интегрирани планове за градско възстановяване и развитие.

Бъдещето на градовете зависи от борбата срещу нарастващата бедност, социалната изолация и загубата на определени градски функции. Чрез интегриране на градските функции в едно населено място, всички жители ще имат подходящ достъп до домовете си, до основни услуги и съоръжения, открити пространства, общо и професионално образование, културно развитие и качествено здравно обслужване.

Жилищната политика е важна част от градската среда. Поради тази причина ще се насърчават инвестиции за ремонт и обновяване на жилищния фонд от многофамилни жилищни сгради, саниране на жилищни сгради и обновяване на социални жилища (жилища с нисък наем за групи в неравностойно положение, социални домове и т.н.) в подкрепа на социалните функции на градските власти.

По Приоритетна ос 1 (и по-конкретно операции 1.1 и 1.2) всички обновявания и реконструкции на сградите ще имат за цел подобряване на енергийната ефективност, в съответствие с Директива 2002/91/ЕС.

1.4. Операция 1.2. „Жилищна политика”

Основна цел на операцията е да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите и да се допринесе за социалната интеграция чрез повишаване на жизнения стандарт и общо подобряване на качеството на живот на градските общности от хора в неравностойно и уязвимо положение.

В рамките на социалната политика на правителството, предложената операция цели социално развитие чрез активното участие на гражданите в подобряване на собствения им живот, чрез укрепване на партньорствата сред общностите, гражданското общество и публичната администрация. Освен преките придобивки като подобрени условия на живот чрез обновяване на съществуващите жилищни райони, се очаква жилищната политика да окаже положително влияние върху здравеопазването, сигурността, производителността и инвестициите на общностите и домакинствата.

Жилищните комплекси в градовете не са напълно завършени и не са достатъчно благоустроени. Едропанелните блокове не отговарят на изискванията за комфорт на обитателите. В някои по-малки градове панелните блокове (жилищните комплекси) нарушават структурата на градовете и традиционния градски пейзаж. Необходима е тяхната непрекъсната реконструкция и модернизация. Затова е нужна навременна и ясно насочена политика и управление, така че да се осигури достатъчно пространство за обществени функции и за зелени площи.

Предимството, отдадено на градските райони, отчита въздействието от сериозно влошените условия на живот в целевите общности, а също така и на градското население като цяло. Въпросите, свързани с недобре обслужваните, нерегулирани, пренаселени и екологично замърсени селища са по-сериозни в градските части на страната. Проблемите на културната, икономическата и правна интеграция в общата социална и физическа среда на големите и малките градове са значително по-сложни, отколкото в селските райони.

Като неразделна част от Националната жилищна стратегия, тази операция ще допринесе за оказване на влияние върху широк набор от взаимозависими елементи и ще доведе до дългосрочни подобрения в условията на живот на градското население като цяло.

Избираемост на жилищата

Разходи за изграждане на нови жилищни сгради не са избираеми. Всякакви дейности за ремонт или реконструкция по операция 1.2 ще имат за цел подобряване на енергийната ефективност, в съответствие с Директива 2002/91/ЕС.

2. СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ „ПОДКРЕПА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ В МНОГОФАМИЛНИ ЖИЛИЩНИ СГРАДИ”

Основната цел на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е да се осигурят по-добри условия на живот за гражданите в многофамилни жилищни сгради в градските центрове.

Конкретни цели:

Изпълнение на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради в 36 градски центрове.

Предложените проекти трябва да:

- допринасят за устойчивото и интегрирано развитие в 36 градски центрове;
- подобряват качеството на живот и жизнената среда.

Индикатори, посредством които се измерва постигането на целта на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ:

- Намаляване на емисиите на парникови газове (CO₂ и еквивалентни) – kt/средногодишно;
- Икономия на потребление на енергия в обновените жилищни сгради (MWh/годишно);
- Брой жители, облагодетелствани от подобрената жилищна инфраструктура;
- Подобрена жилищна инфраструктура – кв.м. РЗП;
- Брой обновени многофамилни жилищни сгради/блок секции.

2.1. Процедура за изпълнение на схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Процедурата за изпълнение на настоящата схема е **процедура за директно предоставяне** на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл. 6 (1), т. 2 на ПМС № 121/ 31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по Оперативните програми, съ-финансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС.

Съгласно чл. 34 ал.1 от ПМС № 121/31.05.2007 г. процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е тази, при която проектно предложение може да подаде само кандидат, който изрично е посочен като конкретен бенефициент на помощта по съответната оперативна програма

Това са предимно случаите, в които една организация/институция/орган притежава изключителна компетентност в областта на конкретната дейност, или е единствената организация, която оперира или има възможност да оперира в сферата на тази дейност.

Конкретен бенефициент по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е дирекция „Жилищна политика” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

Процедурата за директно предоставяне се извършва на етапи, съгласно чл. 34, ал. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г. и Вътрешните правила за провеждане на процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на конкретен бенефициент по ОПРР 2007-2013 г., съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие на ЕС.

3. ОСНОВНИ ДЕФИНИЦИИ

За целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са въведени следните дефиниции:

- **„Сграда/ блок секция”** е строителна единица със самостоятелно функционално предназначение, която притежава отделни ограждащи от външния въздух конструкции и елементи (стени, покрив, вкл. деформационна фуга м/у свързано застроени блок – секции) и има самостоятелно обособен генератор на топлина (абонатна станция, отоплителен котел или друг генератор) /студ или няма генератор на топлина/студ.

Сграда/блок секция е и вход/входове, които покриват изискванията по предходното изречение.

- **"Строителни и монтажни"** са работите, чрез които строежите се изграждат, ремонтират, реконструират, преустройват, поддържат или възстановяват.
- **"Строежи"** са надземни, полуподземни, подземни и подводни сгради, постройки, пристройки, надстройки, огради, мрежи и съоръжения на техническата инфраструктура, благоустройствени и спортни съоръжения, както и техните основни ремонти, реконструкции и преустройства със и без промяна на предназначението.
- **"Реконструкция"** на строеж е възстановяване, замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации и изпълнението на нови такива, с които се увеличава носимоспособността, устойчивостта и трайността на строежите.
- **"Основен ремонт"** на строеж е частично възстановяване и/или частична замяна на конструктивни елементи, основни части, съоръжения или инсталации на строежа, както и строително-монтажните работи, с които първоначално вложени, но износени материали, конструкции и конструктивни елементи се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, подобрява се или се удължава срокът на тяхната експлоатация.
- **„Жилищна сграда”** - жилищната сграда е сграда, предназначена за постоянно обитаване, в която най-малко 60 на сто от нейната разгъната застроена площ се заема от жилища (съгласно § 5, т. 29 от допълнителните разпоредби на ЗУТ).

Жилищните сгради са:

1. еднофамилни - с едно жилище;
2. многофамилни - с повече от едно жилище.

(съгласно Наредба № 7 от 22 декември 2003 г. за правила и нормативи за устройство на отделните видове територии и устройствени зони).

- **Самостоятелен обект в сграда в режим на етажна собственост** -

самостоятелен обект в сграда в режим на етажна собственост е обособена част от сграда в режим на етажна собственост със самостоятелно функционално предназначение (съгласно Закона за управление на етажната собственост).

4. ОБЩ РАЗМЕР НА ФИНАНСОВИТЕ СРЕДСТВА ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ФИНАНСОВА ПОМОЩ

Общият размер на средствата по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ е както следва:

Бюджетна линия	Общ размер на безвъзмездната финансова помощ (100%)	Съфинансиране от ЕФРР (85%)	Национално съфинансиране* (15%)
BG161PO001/1.2-01/201	25 620 396 евро 50 109 139,11 лева	21 777 336,60 евро 42 592 768,24 лева	3 843 059,40 евро 7 516 370,87 лева

* Националното съфинансиране се осигурява от държавния бюджет.

Максималният размер на безвъзмездната финансова помощ не може да надвишава: 50 109 139,11 лева.

Управляващият орган си запазва правото да не предостави изцяло горепосочената сума, в случай че предвидените за изпълнение дейности изискват по-малък финансов ресурс или представеното проектно предложение не отговаря на изискванията.

С безвъзмездната финансова помощ по схемата се финансират само допустими разходи.

ВАЖНО!

По настоящата покана за представяне на проектно предложение конкретният бенефициент следва да осигури допълнително финансиране от ССО в многофамилните жилищни сгради, които ще са обекти на обновителни дейности за разходи за строително-монтажни работи; разходи свързани със заснемания, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите; разходи за авторски и строителен надзор; разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация; разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни орган, в размер равен на осигурения от безвъзмездната финансова помощ.

Оценителната комисия си запазва правото да препоръча намаляване на размера на исканата безвъзмездна финансова помощ по проектното предложение, ако разходите са неоснователни или прекомерно завишени.

5. ПРАВИЛА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ ПО НАСТОЯЩАТА СХЕМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА БЕЗВЪЗМЕЗДНА ПОМОЩ

Тези изисквания установяват правилата за представяне, подбор и изпълнение на проектите, финансирани по процедура за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ в съответствие с чл. 6 (1), т. 2 и чл. 34 (1) на ПМС №121/31.05.2007 г. за определяне на реда за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС и Вътрешните правила на Управляващия орган за провеждане на процедури за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ на конкретен бенефициент по ОПРР..

Кандидатстването по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ се осъществява въз основа на проектно предложение в съответствие с общия размер на безвъзмездната финансова помощ по схемата.

ВАЖНО!

Изпълнители от страна на Конкретния бенефициент:

Конкретният бенефициент на безвъзмездна финансова помощ следва да възложи изпълнението на дейностите по проектните предложения на изпълнители. Изпълнителите от страна на конкретния бенефициент не са партньори по проектите и изборът им следва да се осъществи съгласно Закона за обществените поръчки и съответните подзаконови нормативни актове.

Договарящият орган ще осъществява текущ и последващ контрол за спазване от страна на конкретния бенефициент на процедурите за определяне на изпълнител. При представяне на искане от страна на конкретния бенефициент за плащане, Договарящият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнител с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнител.

ВАЖНО!

Безвъзмездната финансова помощ не може да бъде предоставяна за дейности с цел или генериращи нетна печалба в резултат на изпълнението на проекта.

Проект, генериращ приходи, е всяка дейност, включваща предоставяне на услуга срещу заплащане, или дейност, която във всеки случай ще позволи на кандидатстващата организация да генерира приходи.

Нетна печалба е:

Превишение на текущата стойност на приходите, директно породени от ползвателите на проекта, над текущата стойност на оперативните разходи от дейността, изчислени за определен референтен период.

5.1. Режим на държавни помощи

Съществува обща забрана за предоставянето на държавни помощи¹.

Държавна помощ е всяка помощ, предоставена от държавата или общината или за сметка на държавни или общински ресурси, пряко или чрез други лица, под каквато и да е форма, която нарушава или застрашава да наруши свободната конкуренция чрез поставяне в по-благоприятно положение на определени предприятия, производството или търговията на определени стоки, или предоставянето на определени услуги, доколкото се засяга търговията между държавите-членки на ЕС.

«Предприятие» по смисъла на чл. 107 от Договора за функциониране на Европейския съюз е всяка структура, ангажирана със стопанска дейност, независимо от правния й статут и начина й на финансиране².

Конкретният бенефициент по настоящата схема е Дирекция „Жилищна политика” в МРРБ. Дейностите, които ще бъдат подпомагани, са насочени към внедряване на мерки за енергийна ефективност и използване на БЕИ в многофамилни жилищни сгради, частна собственост.

Предвидени са няколко изключения от общата забрана за държавните помощи. Така например, мярката е допустима, ако попада в обхвата на регламентите за **минимална помощ „de minimis”**. Минимална е помощта, която поради своя размер не нарушава и не застрашава конкуренцията или има незначително въздействие върху нея и поради това не се счита за държавна помощ по смисъла на дял 7, раздел 2 от Договора от Лисабон и Закона за държавните помощи. Уредбата на минималната помощ се съдържа в Регламент

¹ Чл. 107 от Договора за функциониране на Европейския съюз.

² Решение на Съда на ЕО от 23 април 1991 г., Klaus Hofner и Fritz Elser срещу Macrotron GmbH. Дело C-41/90 http://eur-lex.europa.eu/smartapi/cgi/sga_doc?smartapi!celexplus!prod!CELEXnumdoc&lg=en&numdoc=61990J0041, <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=CELEX:61990J0041:BG:NOT>
Решение на Съда на ЕО, дело C-222/04 Cassa di Risparmio di Firenze <http://curia.europa.eu/jurisp/cgi-bin/form.pl?lang=en&Submit=Rechercher&alldocs=all&docj+docj&docop=docop&docor=docor&docjo=docjo&numaff=C-222/04&datefs=&nomusuidomaine=&mots=&resmax=100>

на Комисията (ЕС) № 1998/ 2006. Този регламент не се прилага за ограничен кръг отрасли и дейности.

Безвъзмездно предоставяната финансова помощ в рамките на настоящата схема задължително трябва да отговаря на нормативната уредба на областта на държавни помощи.

Управляващият орган ще осъществява предварителен и последващ контрол за спазването на правилата и процедурите по държавните помощи в Европейския съюз и в Република България при подготовка на настоящите Изисквания за кандидатстване и при провеждане на процедурата за директно предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.

При издаването на заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, конкретният бенефициент попълва и представя на Договарящия орган декларация, че при определянето на оператор на инвестицията, която се финансира чрез оперативната програма, ще спазва разпоредбите на законодателството за предоставяне на държавни помощи.

Неправомерно отпускане на държавни помощи от страна на бенефициента може да доведе до прекратяване на финансирането на проекта и до възстановяване на вече изплатени суми, ведно с другите законоустановени последици.

5.2. Правила за допустимост по настоящата схема

Съществуват три вида критерии за допустимост, отнасящи се до:

- **Допустимост на кандидатите и партньорите**, т.е. организациите, които биха могли да кандидатстват за отпускане на безвъзмездна финансова помощ (5.2.1),
- **Допустимост на дейностите**, т.е. проектите, за които може да бъде отпусната безвъзмездна финансова помощ (5.2.2),
- **Допустимост на разходите**, които се включват при определяне размера на безвъзмездната финансова помощ (5.2.3).

5.2.1. Изисквания за допустимост на кандидатите

Конкретен бенефициент по настоящата схема е дирекция „Жилищна политика” в Министерство на регионалното развитие и благоустройството.

ВАЖНО!

По настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ не се допуска участието на партньори.

5.2.1.1. Изпълнители от страна на Конкретния бенефициент

Конкретният бенефициент има право да сключва договори с изпълнители за осъществяването на дейности по проекта. При избора на изпълнител Конкретният бенефициент прилага Закона за обществените поръчки и нормативните актове по прилагането му в случаите, когато се явяват възложител по смисъла на чл. 7 и чл. 14, ал. 4 и 5 от Закона за обществените поръчки (ЗОП) и чл. 1, ал. 4 от Наредбата за възлагане на малки обществени поръчки (НВМОП).

Договарящият орган ще осъществява предварителен, текущ и последващ контрол за спазване от страна на конкретния бенефициент на процедурите за определяне на изпълнител. При представяне на искане от страна на конкретния бенефициент за междинно или окончателно плащане Договарящият орган ще извършва проверка на процедурите за определяне на изпълнител, с оглед признаване на разходите за съответната дейност, възложена на изпълнител.

5.2.2. Допустими дейности по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

5.2.2.1. Продължителност:

Планираната продължителност на проекта **не може да надвишава 36 месеца.**

ВАЖНО!

Конкретният бенефициент трябва да има предвид и да включи в продължителността на проекта необходимото време за подготовка, съгласуване и провеждане на процедури като: провеждане на обществени поръчки за строителство, услуги и/или доставки, извършване на строителството, окончателно разплащане към изпълнителите, отчетност и одит и др.

5.2.2.2. Териториален обхват

Интервенциите по настоящата схема трябва да се осъществяват на територията на Република България, в рамките на **36 градски центрове съгласно ОПРР, изброени по-долу:**

1.	Благоевград	13.	Карлово	25.	Разград
2.	Бургас	14.	Кърджали	26.	Русе
3.	Варна	15.	Кюстендил	27.	Свищов
4.	Велико Търново	16.	Ловеч	28.	Силистра
5.	Велинград	17.	Лом	29.	Сливен
6.	Видин	18.	Монтана	30.	Смолян
7.	Враца	19.	Пазарджик	31.	София
8.	Габрово	20.	Панагюрище	32.	Стара Загора
9.	Гоце Делчев	21.	Перник	33.	Търговище
10.	Добрич	22.	Петрич	34.	Хасково
11.	Дупница	23.	Плевен	35.	Шумен
12.	Казанлък	24.	Пловдив	36.	Ямбол

ВАЖНО!

Дейности в рамките на проекта извън горепосочените общини не са допустими за финансиране по настоящата схема.

5.2.2.3. Допустими дейности за финансиране по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Извършване на **обследвания за енергийна ефективност**;
- **Внедряване на мерки за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради** (топлоизолация, подмяна на дограма, локални инсталации и/или връзки към системите за топлоснабдяване, газоснабдяване), включващо следните под-дейности:
 - подмяна на дограма (прозорци, врати, витрини и др.);
 - топлинна изолация на външни ограждащи елементи (външни стени, покриви, подове и др.);
 - основен ремонт, модернизация или подмяна на локални източници на топлина/котелни стопанства или прилежащите им съоръжения, собственост на ССО, вкл. смяна на горивната база при доказан енергоспестяващ и екологичен ефект,
 - изграждане на инсталации за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (ВЕИ) – слънчеви системи за осигуряване на енергия за собствени (битови) нужди, които не генерират приходи в процеса на експлоатация на съоръженията;
 - ремонт или подмяна на вътрешна отоплителна/охладителна/вентилационна инсталация, включително радиаторни термостатични вентили и разпределители в общите части на обекта на интервенция (жилищната сграда);
 - ремонт на електро инсталация в общите части и въвеждане на енергоспестяващо осветление в обекта на интервенция (жилищната сграда);

- инсталиране на автоматизирани сградни системи за управление, в т.ч. балансиране, регулиране и др. на потреблението на топлинна и електрическа енергия към локалните източници, собственост на ССО в общите части на обекта на интервенция (жилищната сграда);
- газифициране на сгради (вътрешна сградна разпределителна мрежа и котел/котли), при наличие на изградена до сградата разпределителна газопроводна мрежа;
- съпътстващи строително-монтажни работи, свързани с изпълнението на мерките за енергийна ефективност и съответното възстановяване на общите части на обекта на интервенция (жилищната сграда) в резултат на изпълнените мерки с енергоспестяващ ефект.

ВАЖНО!

Интервенциите по сградите, които ще се финансират в рамките на проектното предложение, следва да включват всички енергоспестяващи мерки, предписани в обследването за енергийна ефективност, в т.ч. мерки за оползотворяване на възобновяеми енергийни източници (където е приложимо), които са необходими на сградата за привеждане в съответствие с нормативните и минимални изисквания за енергийна ефективност и тези енергоспестяващи мерки имат оценен пряк екологичен ефект. Всички интервенции, предписани в обследването за енергийна ефективност с оценен пряк екологичен ефект, се прилагат задължително с оглед постигане на минималните изисквания за енергийна ефективност.

При предписана в обследването за енергийна ефективност мярка за енергийна ефективност *изолация на покрив* е допустимо ремонт и възстановяване на съществуващата покривна конструкция (скатен или плосък покрив), които включват дейности по възстановяване на конструкцията, покрития, обшивки, хидроизолация, водоотвеждаща система, мълниезащитна и заземителна инсталация.

При предписани в обследването за енергийна ефективност мерки по абонатни станции и/или по други източници на топлина, които не са собственост на ССО, както и произтичащите от тях интервенции, конкретният бенефициент следва да осигури финансирането им от техните собственици съгласно действащата нормативна уредба с оглед постигане на минималните изисквания за енергийна ефективност. В случай, че собствениците, различни от ССО на абонатни станции и/или на други източници на топлина, не осигурят финансиране за мерките за енергийна ефективност по абонатни станции и/или по други източници на топлина, сградите ще могат да бъдат обновени, ако без изпълнението на мерките за абонатните станции и/или по други източници на топлина, могат да бъдат постигнати минималните изисквания за енергийна ефективност.

Не са допустими за финансиране интервенции, които не представляват предписани в обследването за енергийна ефективност енергоспестяващи мерки с оценен пряк екологичен ефект и не са свързани с внедряване на енергоспестяващите мерки.

Всяка сграда/блок секция, която бъде одобрена за финансиране в рамките на проекта, може да получи безвъзмездна финансова помощ максимум до 50% от бюджета за реновиране на сградата, остатъкът следва да бъде осигурен от собствениците на многофамилната жилищна сграда със собствени и/или заемни средства.

В бюджета за реновиране на сградата се включват разходи за строително-монтажни работи; разходи свързани със заснемания, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите; разходи за авторски и строителен надзор; разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация; разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи.

Всички останали разходи по проекта (разходи за информация и публичност; за одит на проекта; за обследване на енергийна ефективност; за широко мащабна кампания; за правни/нотариални услуги и други разходи за външни услуги по проекта) ще се финансират изцяло от безвъзмездната финансова помощ по проекта.

При разработването на проектното предложение Конкретният бенефициент задължително трябва да предвиди в изпълнението на проекта дейности за:

- **Одит на проекта** – одитът на проекта трябва да бъде извършен от регистриран експерт-счетоводител или фирма за одит, като докладът за фактически констатации трябва да бъде приложен към окончателния финансов отчет на проекта;
- Провеждане на **широко мащабна информационна кампания** – целта на кампанията е да запознае широката общественост с възможностите за финансиране на обновяване на многофамилни жилищни сгради, критериите за допустимост на жилищните сгради; критериите и правилата за оценка на жилищните сгради, необходимите мерки, които следва да се предприемат от собствениците с оглед получаване на финансиране на жилищни сгради;
- **Дейности за разпространение на информация и публичност по проекта** – съгласно чл. 6 от Общи условия и Насоките за осъществяване на мерките за информация и публичност, изготвени от Управляващия орган (**Приложение 3** към Изискванията за кандидатстване). С оглед осигуряване публичността и информирането на обществеността относно финансовия принос на ЕС за реализацията на проекта е необходимо проектното предложение да предвижда пресконференция/ конференция/кръгла маса по повод стартирането на проекта, както и подобно събитие при приключване на проекта за оповестяване резултатите от реализацията му.

ВАЖНО!

Конкретният бенефициент трябва да предвиди строителен надзор от лицензирана фирма-консултант съгласно чл. 168, ал. 2 от ЗУТ за интервенции върху жилищни сгради/блок секции, строежи от първа до четвърта категория.

5.2.2.4. Недопустими дейности/проекти за финансиране по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ са:

- Дейности извън територията на градските центрове, посочени в т. 5.2.2.2.;
- Дейности, свързани с политически партии;
- Благотворителни дарения;
- Дейности, финансирани от бюджета на други програми на Общността.

ВАЖНО!

Проект, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, не може да бъде едновременно допустим и за финансова помощ по настоящата схема за същите дейности. Следователно бенефициентът, подпомаган по други европейски програми и други донори, както и по национални програми с публично финансиране, може да кандидатства по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ единствено **за други, нефинансирани по тези програми, дейности.**

5.2.2.5. Степен на готовност/зрялост на проекта

За всяка жилищна сграда, която ще се финансира в рамките на проектното предложение, конкретният бенефициент следва задължително да осигури изготвянето на **техническа документация**, включваща:

- **Технически или работен инвестиционен проект** съгласно Закона за устройство на територията, Наредба № 4 за обхвата и съдържанието на инвестиционните проекти и друга свързана подзаконова нормативна уредба, придружен от **подробни количествени сметки по приложимите части**.

Техническият/ работният проект следва да бъде надлежно съгласуван с всички експлоатационни дружества и други съгласувателни органи и одобрен от главния архитект на Общината, когато се изисква съгласно ЗУТ.

- **Обследване за установяване на техническите характеристики, свързани с изискванията по чл. 169, ал. 1 от ЗУТ.**
- **Обследване за енергийна ефективност по реда на чл. 16 от Закона за енергийната ефективност и Оценка за съответствие на инвестиционния проект със същественото изискване по чл. 169, ал. 1, т. 6 от ЗУТ, изготвена по реда на Наредба № 7 от 2004 г. за енергийна ефективност, топлосъхранение и икономия на енергия в сгради.** Докладът от обследване за енергийна ефективност следва да бъде извършен по реда на Наредба РД-16-1057 от 10 декември 2009 г. за условията и реда за извършване на обследване за енергийна ефективност и сертифициране на сгради, издаване на сертификати за енергийни характеристики и категориите сертификати.
- **Оценка на съответствието на инвестиционния проект със съществените изисквания към строежите**, изготвен като комплексен доклад от лицензирана фирма-консултант /независим строителен надзор/ за строежи 1-ва и 2-ра категория или Решение на експертния съвет на одобряващата администрация за строежи 3 -та, 4-та и 5-та категория, съгласно чл. 142, ал. 6 от ЗУТ.
- **Разрешение за строеж по реда на чл. 148-156а от ЗУТ.**
- **Подробна Количествено-стойностна сметка съгласно Приложение Б1.**

ВАЖНО!

За всяка сграда, която ще се финансира в рамките на подаденото проектно предложение, конкретният бенефициент следва да осигури инвестиционния проект в целия му наличен обем (чертежи, количествени сметки и др.) и свързаната с него налична документация (съгласувания, одобрения и разрешения, КСС и др.).

С проектното предложение следва да се представи детайлна методология за изпълнение на целия проект и реализиране процеса по обновяване на многофамилни жилищни сгради. В методологията следва да се опишат задължително: критериите за допустимост на жилищните сгради, включително изисквания за минимален брой самостоятелни обекти в жилищните сгради; критериите и правилата за оценка на жилищни сгради; индикативен брой жилищните сгради/входове от сгради, които ще се финансират в рамките на проектното предложение; индикативни кв.м. РЗП; необходимите стъпки и действия, които следва да предприемат собствениците на жилищни сгради, за да получат финансиране, ако тези сгради отговарят на условията за допустимост; участниците и техните функции в процеса и др. Методологията следва да представи цялостната концепция/визия на конкретния бенефициент по реализация на процеса по обновяване на жилищните сгради. Към методологията следва да се разработят и приложат образци на заявления/споразумения и други документи, необходими за реализиране на процеса по обновяване на всяка сграда, за която се поиска финансиране в рамките на проекта. Методологията следва да включва процедура за спазване режима на държавни/минимални помощи съгласно европейското и национално законодателство, ако е необходимо и спазване на правилото, че безвъзмездната финансова помощ не може да бъде предоставяна за дейности с цел или генериращи нетна печалба в резултат на изпълнението на проекта.

5.2.3. Допустими разходи: разходи, които се признават при отпускане на безвъзмездна финансова помощ по настоящата схема

При предоставяне на безвъзмездната финансова помощ ще бъдат взети под внимание само „допустимите разходи“. Бюджетът представлява както предварителна оценка на очакваните разходи, така и максимален размер на „допустимите разходи“. Единичните стойности на допустимите разходи трябва да се базират на нормативно определени размери или на реални пазарни цени.

Допустимите разходи не трябва да противоречат на:

- правилата, описани в *Регламент (ЕО) № 1080/2006 г.* на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999 г., *Регламент (ЕО) № 1083/2006 г.* на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999 г.,
- ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, за финансовата рамка 2007-2013 г., и
- ПМС № 245/09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие“, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

За да се считат за допустими, разходите трябва:

- 1) да са необходими за изпълнението на проекта, да са заложи в договора или в заповедта по смисъла на чл. 3 от ПМС № 121/31.05.2007 г. и да отговарят на принципите за добро финансово управление – икономичност, ефикасност и ефективност на вложените средства;
- 2) да са действително извършени и да бъдат отчетени въз основа на първични счетоводни документи или други документи с еквивалентна доказателствена стойност съгласно националното законодателство;
- 3) да са действително платени и отчетени през периода за допустимост на разходите по чл. 3 от ПМС № 245/09.10.2007 г.;
- 4) да са отразени в счетоводната и данъчна документация на конкретния бенефициент и да могат да бъдат проследени въз основа на ефективно функционираща одитна пътека;
- 5) да могат да се установят и проверят, и да бъдат подкрепени от оригинални разходооправдателни документи;
- 6) да не са финансирани по друг проект, програма или друга финансова схема, финансирана от публични средства на националния или европейския бюджети;
- 7) да са извършени за дейности по Оперативната програма в съответствие с разпоредбите на приложимото законодателство;
- 8) разходите, свързани с изпълнението на договори за доставка на стоки, предоставяне на услуги и строителство са допустими, ако договорите са сключени при спазване изискванията на националното законодателство за възлагане на обществени поръчки.

Период на допустимост на разходите:

Общият период на допустимост на разходите по Оперативната програма се определя съгласно чл. 3, ал. 1 от ПМС № 62/21.03.2007 г. и чл. 3 от ПМС № 245/09.10.2007 г., а именно от **01.01.2007 г. до 31.12.2015 г.**

Преки допустими разходи:

Тук влизат разходите, които са пряко свързани с проекта и без тях неговото осъществяване е невъзможно. Преките допустими разходи съгласно ПМС №

245/09.10.2007 г. са свързани с изпълнението на дейностите по проекта, обобщени в следните основни групи:

- разходи, свързани със заснемания, идейни, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите, съгл. чл. 142, ал. 4 от Закона за устройство на територията **в размер до 5% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта;**
- разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;
- разходи за извършване на обследване за енергийна ефективност;
- разходи за строителни и монтажни работи за:
 1. разходи за ремонт/обновяване на общите части на жилищни сгради;
 2. разходи, свързани с подмяна или ремонт на всички съществуващи сградни инсталации (водопроводни, канализационни, електрически, отоплителни, вентилационни);
 3. разходи за внедряване на инсталации, използващи възобновяеми енергийни източници;
 4. разходи за ремонт на покрива на сградата, включително подмяна на покривната хидроизолация и на елементи на отводнителната система;
 5. разходи за изпълнение на мерки за енергийна ефективност (подмяна на дограма, външна топлоизолация, газоснабдяване);
 6. разходи, свързани с довършителни работи, които са неразделна част от дейностите по т. 1 - 5.
- разходи за авторски и строителен надзор **в размер до 3% от стойността на строителните и монтажните работи, финансирани с безвъзмездна финансова помощ по проекта;**
- разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация (присъединяване към външната електрическа, водопроводна, канализационна, топлофикационна и газоразпределителна мрежа);
- разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от Оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като наеми, дизайнерски, архитектурни, инженерни, информационно-технологични, консултантски, правни и нотариални услуги, изследвания и експертни проучвания, геоложки проучвания, разходи за оценка на въздействието върху околната среда, финансово-счетоводна проверка, застраховки;
- разходи за информационни кампании и други външни услуги;
- разходи за независим финансов одит - **не следва да надвишават сумата от 100 000 лв. (без ДДС);**
- разходи за дейности по информиране и публичност за проекта – не трябва да надвишават **0,5% от преките допустими разходи по проекта, финансирани от безвъзмездна финансова помощ;**
- разходи за банкови такси за откриване и обслужване на сметка само в случаите, в които Управляващият орган на Оперативната програма изисква откриването на отделна сметка или сметки за изпълнение на проекта и това изрично е указано в Изискванията за кандидатстване;

Разходите за организация и управление, включващи възнаграждения за лица, пряко ангажирани с управлението и/или изпълнението на проекта, в това число предвидените дължими осигурителни вноски, както и необходимите командировъчни разходи ще се осигурят в рамките на проект по Приоритетна ос 5 по ОПРР и не са допустими по схемата.

Ръководителят на проекта и екипа на проекта трябва да отговарят на изискванията на ПМС № 194/13.08.2007 г. за управление на изпълнението на инфраструктурни проекти, финансирани със средства от Европейския съюз.

ВАЖНО!

Сумата на всички разходи за услуги и такси не трябва да надвишава 16% от преките допустими разходи за финансиране от безвъзмездната финансова помощ по проекта. Под разходи за услуги се разбират:

- разходи, свързани със заснемания, идейни, технически и работни проекти и с оценка на съответствието на проектите, съгл. чл. 142, ал. 4 от Закона за устройство на територията;
- разходи, свързани с набавянето на необходими разрешителни документи, изискващи се от националното законодателство, включително и свързаните с тях такси, дължими на съответните компетентни органи;
- разходи за извършване на обследване за енергийна ефективност;
- разходи за авторски и строителен надзор;
- разходи, свързани с въвеждането на обекта в експлоатация;
- разходи за услуги, които са пряко свързани с проекта, съфинансиран от Оперативната програма и са необходими за неговата подготовка и изпълнение, като наеми, дизайнерски, архитектурни, инженерни, информационно-технологични, консултантски, правни и нотариални, изследвания и експертни проучвания, геоложки проучвания, разходи за оценка на въздействието върху околната среда, финансово-счетоводна проверка, застраховки;
- разходи за информационни кампании и други услуги;
- разходи за независим финансов одит;
- разходи за дейности по информиране и публичност за проекта;
- разходи за банкови такси за откриване и обслужване на сметка.

Специфични допустими разходи:

Допустим разход е невъзстановим данък добавена стойност, съгласно Указание на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС (**Приложение И** от Изискванията за кандидатстване).

Конкретният бенефициент определя ДДС като невъзстановим, когато:

1. бенефициентът не е регистриран по ЗДДС;
2. бенефициентът е регистрирано лице по чл. 99 и чл. 100, ал. 2 по ЗДДС;
3. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС на основание, различно от посоченото в т. 2, и стоките и услугите, финансирани по настоящата схема са предназначени за:
 - извършване на освободени доставки по глава четвърта по ЗДДС, или
 - безвъзмездни доставки, или за дейности, различни от икономическата дейност на лицето.
4. бенефициентът е регистрирано лице по ЗДДС и правото на приспадане на данъчен кредит за получените стоки и услуги, финансирани по настоящата схема, не е на лице на основание чл. 70, ал. 1, т. 4, 5 от ЗДДС.

5.3. Недопустими разходи

Недопустими разходи по схемата за безвъзмездна финансова помощ са недопустимите разходи съгласно правилата за Структурни фондове на ЕС (Регламент (ЕО) № 1080/2006 г. на Европейския парламент и на Съвета относно Европейския фонд за регионално развитие и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1783/1999 г., Регламент (ЕО) № 1083/2006г. на Съвета относно определянето на общи разпоредби за Европейския регионален фонд, Европейския социален фонд и Кохезионния фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1260/1999г.), Постановление на Министерски съвет № 62 от 21 март 2007 г., както и ПМС № 245/ 09.10.2007 г. за приемане на детайлни правила за допустимост на разходите по Оперативна програма „Регионално развитие”, съфинансирана от Европейския фонд за регионално развитие, за финансовата рамка 2007-2013 г.

Недопустими разходи съгласно разпоредбите на ПМС № 245/09.10.2007 г. са:

1. разходи, за които вече е получавана публична безвъзмездна помощ, дори и частично;
2. разходите, определени за недопустими съгласно чл. 4, ал. 13 и чл. 9, ал. 1 на ПМС № 62/21.03.2007 г.;
3. разходи за закупуване на втора употреба машини, съоръжения и оборудване, с изключение на случаите, когато целите на проекта не биха били постигнати без закупуването на подобно оборудване и при спазване едновременно на следните условия:
 - а) продавачът да не ги е закупил с публична безвъзмездна помощ, дори и частично, в периода от последните 7 години преди подаване на проектното предложение;
 - б) цената им да не надвишава пазарната стойност, установена от независим сертифициран оценител или надлежно оторизиран орган към деня на покупката и да е по-малка от разходите за придобиване на подобни нови активи;
 - в) да имат технически характеристики, необходими за изпълнение на проекта, да са в съответствие с приложимите норми и стандарти, да са експлоатационно годни. Това съответствие следва да бъде валидно за целия период на изпълнение на проекта и за срок не по-малък от периода, определен в чл. 57 от Регламент (ЕО) №1083/2006 г.;
 - г) да има одобрение от Управляващия орган за закупуването им;
4. разходи по договори за услуги, доставки и строителство, свързани със следните договори с подизпълнители:
 - договори с подизпълнители, които увеличават разходите за изпълнение на дейността, без да създават добавена стойност;
 - договори с посредници и консултанти, в които плащането е определено като процент от общия разход за дейността, освен ако бенефициентът може да докаже, че плащането се отнася за действително извършената работа или услуга;
5. разходи за лихви, разносните за финансови трансакции, комисионните и загубите от курсови разлики при обмяна на чужда валута, и други чисто финансови разходи;
6. други данъци и такси, с изключение на случаите, предвидени в чл.7, т.3, буква “б” и т.11;
7. разходи за покриване на възможни бъдещи загуби или дългове;
8. възстановим данък добавена стойност.

Специфични недопустими разходи по схемата за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ са:

- Разходи за закупуване на земя и недвижими имоти;

- Разходи за закупуване на машини, съоръжения и оборудване;

Направеният от бенефициента **принос в натура** не представлява действителен разход и **не се счита за допустим**. Този принос няма да бъде зачитан за съфинансиране от страна на бенефициента по настоящата схема.

ВАЖНО!

Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи. Извършените от бенефициента недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6. НАЧИН НА КАНДИДАТСТВАНЕ И ПРОЦЕДУРА НА ОЦЕНКА НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ

6.1. Формуляр за кандидатстване

Бенефициентът, който следва да подаде проектно предложение по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ, трябва да използва Формуляра за кандидатстване, приложен към настоящите Изисквания (Приложение А) и съответните приложения, публикувани на интернет адресите www.mrrb.government.bg и www.bgregion.eu.

Формулярът за кандидатстване трябва да бъде попълнен внимателно и максимално ясно, така че да може да бъде оценен правилно. Конкретният бенефициент трябва да бъде точен и да опише подробно как смята да изпълни целите на проекта, какви ще бъдат ползите от него и как проектът съответства на целите на настоящата схема.

Конкретният бенефициент трябва да попълни Формуляра за кандидатстване в зададения WORD – формат на **български език**.

Няма да се приема Формуляр за кандидатстване, написан (попълнен) на ръка.

Формулярът за кандидатстване (Приложение А и приложение А1) с приложение Б Бюджет трябва да бъде подаден в 1 оригинал и 2 копия.

Формулярът за кандидатстване (**Приложение А и приложение А1**), Бюджетът на проекта (**Приложение Б**), Автобиографията на ръководителя на проекта (**Приложение Г**) трябва да бъдат представени **и на електронен носител (на компактдиск)**. Представените електронни файлове трябва да съдържат идентично предложение на това, което е представено на хартия. Всеки документ от проектното предложение (**Приложения А, А1, Б и Г**) трябва да бъде представен като отделен и уникален електронен файл (напр. Формулярът за кандидатстване трябва да бъде представен отделно и не трябва да бъде разделян на няколко файла).

За улеснение на обработката на проектното предложение, моля представете оригинала и 2-те копия, отпечатани на хартия във формат А4, подвързани отделно (или поставени в класъри с твърди корици) и ясно обозначени като „оригинал” и „копие”. Всеки класъор следва да съдържа опис на приложените документи, включително и на отделните части от техническата документация.

Указаният по-горе набор от документи трябва да бъде опакован надлежно.

6.2. Как и къде се изпраща проектното предложение

Попълненият формуляр за кандидатстване със съответните приложения трябва да бъде подаден в запечатан плик с препоръчана поща, по куриер или да бъде доставен на ръка на следния адрес:

**гр. София, пощ. код 1202, ул. “Св. Св. Кирил и Методий” № 17-19,
Министерство на регионалното развитие и благоустройството,
Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,
Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”.**

При получаване на попълнения формуляр за кандидатстване със съответните приложения към него на конкретния бенефициент се издава разписка с подпис и дата.

На плика, съдържащ целия пакет за кандидатстване, трябва да бъде написано следното:

ПРОЕКТНО ПРЕДЛОЖЕНИЕ – ДА НЕ СЕ ОТВАРЯ	
Бюджетна линия:	BG161PO001/1.2-01/2011
Име на Приоритетна ос:	1. „Устойчиво и интегрирано градско развитие”
Име на Операция:	1.2. „Жилищна политика”
Име на схемата:	„Подкрепа за енергийна ефективност в многофамилни жилищни сгради”
Наименование на проектното предложение:	
Пълното име на бенефициента:	
БУЛСТАТ на бенефициента:	
Пълният адрес за кореспонденция на бенефициента:	

ВАЖНО!

При получаване на пакета документи, проектното предложение се регистрира, като полученият регистрационен номер се използва при последваща кореспонденция с конкретния бенефициент.

6.3. Краен срок за получаване на проектното предложение

Крайният срок за подаване на проектното предложение е **31 януари 2012 г., в 16.00 ч. местно време.**

6.4. Допълнителна информация

Въпроси във връзка с попълването на формуляра за кандидатстване и изискванията по настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна помощ могат да се задават само от конкретния бенефициент на:

Електронен адрес: opr@mrregio.eu,

Факс: 987 74 50 или

Адрес за кореспонденция: гр.София пощ. код 1202,

ул. “Св. Св. Кирил и Методий” № 17–19,

Министерство на регионалното развитие и благоустройството,

Главна дирекция „Програмиране на регионалното развитие”,

Отдел „Изпълнение на програмните приоритети”

Въпросите се задават **не по-късно от 21 дни преди съответния краен срок за подаване на проектното предложение**, като ясно се посочва номерът на бюджетната линия на схемата за безвъзмездна помощ.

Управляващият орган няма да дава предварителни становища относно съответствие на дейности/проект с условията за кандидатстване.

Въпросите и отговорите се публикуват в рубриката „Въпроси-отговори” на интернет-страницата на Оперативната програма www.bgregio.eu **не по-късно от 11 дни преди съответния краен срок за подаване на предложението.**

ВАЖНО!

ПУБЛИКУВАНИТЕ ОТГОВОРИ НА ВЪПРОСИ, ИЗПРАТЕНИ НА ЕЛЕКТРОННИЯ АДРЕС НА ОПРР, ПРЕДСТАВЛЯВАТ ОФИЦИАЛНО СТАНОВИЩЕ НА УПРАВЛЯВАЩИЯ ОРГАН И ТРЯБВА ДА БЪДАТ ВЗИМАНИ ПОД ВНИМАНИЕ ОТ КОНКРЕТНИЯ БЕНЕФИЦИЕНТ ПРИ ИЗГОТВЯНЕ НА ДОКУМЕНТАЦИЯТА ЗА КАНДИДАТСТВАНЕ.

ВЪПРОСИТЕ И ОТГОВОРИТЕ СЕ ПРЕДОСТАВЯТ И НА ОЦЕНИТЕЛНАТА КОМИСИЯ И СЕ ВЗЕМАТ ПРЕДВИД ПРИ ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ОЦЕНКАТА НА ПРОЕКТНОТО ПРЕДЛОЖЕНИЕ.

6.5. Оценка на проектното предложение

Проектното предложение се оценява в съответствие с критериите, описани в настоящите Изисквания за кандидатстване.

В случай на установени неточности и непълноти при оценката на проектното предложение, то може да бъде връщано на конкретния бенефициент по реда на чл. 34, ал. 4 от ПМС № 121/31.05.2007 г. В процеса на оценката, от бенефициента може да се изискват допълнителни документи и разяснения, както и да се изиска изменение на някои аспекти от представеното проектно предложение.

Ако бенефициентът не представи изисканата информация в указания срок или в процеса на разяснения и корекции пропуските не могат да бъдат отстранени, проектното предложение може да бъде отхвърлено.

В случай, че бенефициентът откаже да въведе поисканите промени и/или в представените документи не е отразил правилно коментарите, проектното предложение може да бъде отхвърлено.

Оценката се документира чрез попълването на оценителна таблица, включваща следните критерии:

№	Критерий	Да	Не
1.	Използван е зададеният Формуляр за кандидатстване и съответните приложения, публикувани за целите на настоящата схема за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ.		
2.	Попълнени са всички раздели на Формуляра за кандидатстване заедно с контролния лист към него. Декларацията по т. 9 от Формуляра за кандидатстване е подписана, подпечатана и приложена.		
3.	Текстът на предложението е напечатан на български език		
4.	Предложението включва 1 оригинален екземпляр и 2 копия съгласно Изискванията за кандидатстване.		
5.	Приложена е електронна версия на предложението (компактдиск).		
6.	Бюджетът и източниците на финансиране са представени съгласно изисквания формат (Приложение Б) и са посочени в лева. Всички таблици (страници) на бюджета са подписани и подпечатани от конкретния бенефициент.		
7.	Приложена е Декларация, че проектът не е финансиран от други източници на ЕС. (Приложение В1).		
8.	Приложена е Декларация, че проектът не генерира нетни приходи (Приложение В2).		
9.	Приложена е автобиография на ръководителя на проекта в съответствие с ПМС194/13.08.2007 г. (Приложение Г)		

№	Критерий	Да	Не
10.	Представена е цялостна методология за изпълнение на проекта и процеса по обновяване на жилищни сгради		
11.	Проектното предложение съответства на критериите за допустимост на конкретния бенефициент.		
12.	Проектното предложение съответства на посочения териториален обхват за схемата.		
13.	Проектното предложение съответства на критериите за максимална продължителност на проектното предложение.		
14.	Проектното предложение съответства на допустимите дейности по схемата.		
15.	Проектното предложение съответства на максималния размер на безвъзмездната финансова помощ по проекта.		
16.	Финансирането от ОПРР (ЕФРР) е в рамките на максималния допустим праг.		
17.	Проектът предвижда мерки, свързани с публичността и разпространението на информация, съгласно Изискванията за проектно предложение.		
18.	Проектното предложение съответства на хоризонталните политики на Европейския съюз (равенство между половете, социално включване, устойчивото развитие, опазването на околната среда);		
19.	Целта на проектното предложение е ясно и точно формулирана и съответства на целта на операция 1.2 „Жилищна политика” и на настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ.		
20.	Проектното предложение демонстрира ясно и задълбочено познаване на нуждите и проблемите пред социално-икономическото развитие на населеното място и целевите групи.		
21.	Нуждите и проблемите са много добре обосновани, използвани са достатъчно данни от национални, регионални и местни източници или документи, както и официални статистически данни и информация, проучвания от кандидата.		
22.	Проектното предложение адресира нуждите на целевите групи.		
23.	Целевите групи са ясно представени и количествено определени.		
24.	Дейностите са описани ясно и достатъчно подробно и конкретно, те са подходящи, необходими и достатъчни за постигане на очакваните продукти и резултати на проекта.		
25.	Времевият график представя подробна информация и срокове за изпълнението на всички дейности, в съответствие с т. 5.2.2.3 <i>Допустими дейности за финансиране</i> на Изискванията за кандидатстване.		
26.	Времевият обхват на отделните дейности в плана за действие е реалистичен; разпределението на дейности във времето е балансирано и позволява безпроблемно управление и изпълнение.		
27.	Представена е точна и изчерпателна информация за планираните процедури за избор на изпълнители от страна на конкретния бенефициент (по ЗОП и НВМОП).		

№	Критерий	Да	Не
28.	Резултатите и продуктите са ясно дефинирани; те се създават от предвидените дейности и са необходими и достатъчни за постигане на целите (ползите за целевите групи), измерими са и са представени в количествена форма.		
29.	Индикаторите и източниците на информация са ясни, конкретни и изчерпателни.		
30.	Устойчивостта на резултатите от проекта е ясно обоснована.		
31.	Проектът предвижда ясна институционална организация за управление; длъжностите на членовете на екипа са подробно описани.		
32.	Предвидени са ефективни механизми за мониторинг и контрол на изпълнителите на възложените дейности.		
33.	Предвидена е възможност за осъществяване на самооценка и периодично отчитане на напредъка по изпълнението на проектните дейности.		
34.	Предложената методология е ясно разписана, включва всички задължителни елементи съгласно Изискванията за кандидатстване, т. 5.2.2.5.		
35.	Разработени са всички образци на заявления/споразумения и други документи, необходими за реализиране на процеса по обновяване на всяка сграда, за която се поиска финансиране в рамките на проекта.		
36.	Критериите за допустимост на жилищните сгради, включително изисквания за минимален брой самостоятелни обекти в жилищните сгради са достатъчно подробно разписани, обосновани и позволяват да се прецени дали една жилищна сграда е допустима.		
37.	Критериите и правилата за оценка на жилищните сгради са достатъчно подробно разписани, обосновани и позволяват да се оцени една жилищна сграда.		
38.	Разписани са детайлно и ясно стъпките и действията, които следва да предприемат собствениците на жилищни сгради, за да получат финансиране, ако тези сгради отговарят на условията за допустимост.		
39.	Разписани са детайлно и ясно всички участници и техните функции в процеса по обновяване.		
40.	Разписаният механизъм за изпълнение и управление на цялостния процес по обновяване на жилищни сгради е реалистичен и изпълним.		
41.	Методологията третира спазване режима на държавни/минимални помощи съгласно европейското и национално законодателство, ако е необходимо и спазване на правилото, че безвъзмездната финансова помощ не може да бъде предоставяна за дейности с цел или генериращи нетна печалба в резултат на изпълнението на проекта.		
42.	Предложената широкомащабна информационна кампания ще гарантира постигане целите на проекта и схемата.		
43.	Конкретният бенефициент е избрал оптималния път (разходи - резултати - ефект) към решаване на проблема и представяне на търсените ползи; Предвидените разходи са напълно съпоставими с очакваните резултати и ефект.		

№	Критерий	Да	Не
44.	В бюджета са спазени всички процентни съотношения.		
45.	Бюджетът е ясен, детайлен и не съдържа аритметични грешки; връзката между разходи и дейности е видима.		

В резултат от оценката на проектното предложение Управляващият орган си запазва правото да отстрани заложените от конкретния бенефициент разходи по препоръка на оценителната комисия в случаите, когато те са недопустими или необосновани. Управляващият орган си запазва правото да намали бюджета по препоръка на оценителната комисия, в случаите, в които разходи са недопустими или не отговарят на пазарната им стойност, като се съблюдава изискването за процентно съотношение между отделните разходи.

6.6. Списък на документите за кандидатстване

Конкретният бенефициент по настоящата схема за безвъзмездна финансова помощ следва да представи:

Следните документи в 1 оригинал и 2 копия:

- **Формуляр за кандидатстване по образец – Приложение А към Изискванията за кандидатстване;**
- **Методология за изпълнение на целия проект и реализиране процеса по обновяване на многофамилни жилищни сгради, с приложени към нея разработени образци/документи – Приложение А1;**
- Бюджет на проекта по образец – **Приложение Б** към Изискванията за кандидатстване. **Всички таблици (страници) на бюджета следва да бъдат подписани и подпечатани от конкретния бенефициент.**
- Декларация, че проектът не е финансиран от други източници на ЕС по образец (**Приложение В1**).
- Декларация, че проектът не генерира нетни приходи по образец (**приложение В2**)
- Автобиография на ръководителя на проекта в съответствие с ПМС № 194/13.08.2007 г. по образец (**Приложение Г**).

ВАЖНО!

Бенефициентът следва да попълни в горепосочените декларации единствено своите данни и наименованието на проектното предложение без да изменя съдържанието им. Декларациите следва да бъдат подписани и подпечатани от бенефициента.

6.7. Уведомяване относно решението на Управляващ орган

Конкретният бенефициент ще бъде уведомен писмено относно решението на Управляващия орган във връзка с неговото проектно предложение.

Решение за отхвърляне на дадено проектно предложение или за неотпускане на безвъзмездна финансова помощ ще се взема на следните основания:

- предложението е непълно или не отговаря в други отношения на поставените условия;
 - В случай че Конкретният бенефициент не представи изисквана от оценителната комисия информация в указания срок или в процеса на разяснения и корекции пропуските не могат да бъдат отстранени.
 - В случай, че Конкретният бенефициент откаже да въведе поисканите промени и/или в представените документи не е отразил правилно коментарите.
- Конкретният бенефициент не отговаря на условията за допустимост.

6.8. Издаване за заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

Съгласно чл. 36 ал. 2 от ПМС № 121/31.05.2007 г., Договарящият орган в срок до 15 работни дни след влизането в сила на решението за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ изготвя и издава заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ (вж. **Приложение Е1**).

6.9. Общи правила при изпълнението на проекта

Правата и задълженията, които възникват за конкретния бенефициент, са описани в приложния образец на заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ и общи условия към заповедта (**Приложения Е1 и Е2**).

6.9.1. Специфични условия за изпълнението на проекта

Всички допустими разходи (надлежно доказани със съответната фактура или друг допустим счетоводен документ) могат да бъдат представени за плащане само веднъж – т.е. разходите, за които е поискана безвъзмездна финансова помощ, не могат да бъдат предоставяни за плащане към други източници.

Бенефициентът е задължен да докладва и отчита изпълнението на дейностите по проектните предложения в съответните отчетни форми/формати и документи.

Бенефициентът е задължен да осигури директен достъп на представители на Договарящия орган и и/или други одитиращи институции да извършат проверка на място на резултатите от изпълнението на проектите.

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводна отчетност, отразяващи изпълнението на отделните проекти, използвайки подходяща и адекватна електронна система.

В съответствие с Указания на Министъра на финансите (№ 91-00-502/27.08.2007 г.) относно третиране на данък върху добавена стойност като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, издадени на основание §6 от Преходните и заключителни разпоредби на ПМС № 62/21.03.2007 г. за приемане на национални правила за допустимост на разходите по оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на Европейския съюз, бенефициентът е отговорен за администриране на процеса на определяне на данък върху добавената стойност като допустим разход. ПМС № 62/21.03.2007 г. въвежда понятието „възстановим данък добавена стойност“ и го определя като недопустим разход за съфинансиране от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС. Конкретният бенефициент ще следва Указанията на Министъра на финансите за определянето на ДДС като възстановим и като невъзстановим (допустим разход), за оформянето на Искането за плащане, за документалната отчетност, както и всички други свои задължения по Указанията (**Приложение И** към настоящите Изисквания) във връзка с получаване на средства от Договарящия орган.

6.9.2. Окончателен размер на финансирането, предоставено от Договарящия орган

Общата сума, която Договарящият орган ще изплати на конкретния бенефициент, не може да надвишава максималния размер на помощта. Размерът на безвъзмездната финансова помощ е дължим до размера на сертифицираните допустими разходи, извършени от конкретния бенефициент. Недопустими разходи не подлежат на възстановяване.

6.9.3. Невъзможност да се изпълнят целите на проекта

Ако конкретният бенефициент не може да изпълни дейностите, заложи в проекта, Договарящият орган има правото да спре плащанията цялостно или частично, в зависимост от невъзможността за изпълнение на задълженията от страна на конкретния бенефициент.

6.9.4. Промени в рамките изпълнението на проекта и бюджета

Съществени промени в рамките на проекта се извършват с изменение на заповедта за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ

В останалите случаи Управляващият орган провежда кореспонденция с бенефициента, събира необходимите доказателства и одобрява или отхвърля писмено исканата промяна.

6.9.5. Плащания

Плащанията от Договарящият орган към конкретния бенефициент ще се извършват във формата на авансово, междинно/ междинни и окончателно плащания.

Авансовото плащане е до 35% от стойността на безвъзмездната финансова помощ за инфраструктурни проекти.

Авансовото плащане се извършва след представяне на искане за плащане по образец с включени приложения към него.

Междинно/междинни и окончателно плащания се извършват на базата на действително извършени разходи и след представяне на междинен/междинни и окончателен финансов отчет.

6.9.6. Наблюдение на изпълнението на проекта и постигане на заложените резултати

Съгласно правилата на Регламент (ЕО) № 1083/2006 г. (чл. 60(b)) и № 1828/2006 г. (чл. 13(2)), Договарящият орган или упълномощените от него лица трябва да извършват проверки за удостоверяване на административните, финансовите, техническите и физическите аспекти на проектите. Проверките могат да бъдат както административни – проверка на документи, предоставени за възстановяване на разходи, така и проверки на място за изпълнение на дейностите, заложените по проектите.

Договарящият орган ще следи за изпълнението на проекта, постигането на заложените индикатори и резултати, както и спазването на декларираните обстоятелства относно непромяна предназначението на обекта на интервенция, генериране на приходи и др., което ще се извършва чрез проверки на място, включително до 5 години след приключване на проекта. В случай на неизпълнение Договарящият орган може да изиска възстановяване на вече платени от ДО към бенефициента средства.

6.9.7. Отчитане на проектите

Бенефициентът трябва да води точна и редовна документация и счетоводни отчети, отразяващи изпълнението на проекта, използвайки подходяща система за документация и счетоводно отчитане.

Бенефициентът е задължен да пази цялата документация по проекта за срок от три години след приключване на Оперативната програма в съответствие с чл. 89 (3) от Регламент на Съвета № 1083/2006 г.

Бенефициентът трябва да подаде преди изтичане срока на проекта с УО Искане за Окончателно плащане, надлежно подготвено и съдържащо Окончателен финансов отчет за целия период на изпълнение на проекта и доклад от сертифициран външен одитор. Общият размер на окончателното плащане се изчислява като от общите допустими разходи се извадят авансовите и междинни плащания.

След приключване на дейностите по проекта, бенефициентът е задължен да изготви и представи на съответния Регионален отдел **окончателен технически доклад, попълнен по образец на Договарящия орган**, относно изпълнението и постигнатите резултати. В доклада се посочва постигането на резултатите и целите на съответния проект чрез предварително зададените индикатори, както и се отчита реалното изпълнение на заложените стойности на индикаторите. Докладът трябва да описва и основните проблеми, възникнали по време на изпълнението на съответния проект, как тези проблеми са били решени, както и какви са били причините те да не бъдат преодолени. В случай, че не са постигнати резултатите от проекта или предварително зададените стойности на индикаторите, трябва да бъде представено подробно обяснение за причините.

Бенефициентът трябва да води прецизни и редовни доклади и прозрачни сметки за изпълнението на проекта.

6.9.8. Генериране на приходи

Проект, генериращ приходи е този проект, който включва инвестиция в инфраструктура, чието използване генерира приходи през периода на неговото изпълнение, както и през съответния последващ референтен период. Приходите включват приходи получени от продажби, рента, услуги, събиране на такси, предоставяне на услуги срещу заплащане или други еквивалентни приходи, които се получават директно от ползвателите на инфраструктурата, изградена по проекта.

Генериране на приходи е всяка дейност, включваща предоставяне на услуга срещу заплащане, или дейност, която във всеки случай ще позволи на организацията да генерира приходи. Печалбите на проекта трябва да бъдат взимани под внимание, така че приносът на ЕС да бъде относим към националното съфинансиране и да не се допуска свръхфинансиране.

6.9.9. Публичност

Проектите трябва да предвиждат мерки за публичност и информираност за популяризиране на получената финансова подкрепа от Оперативна програма „Регионално развитие” чрез Европейския фонд за регионално развитие (ЕФРР) в съответствие с правилата на ЕС за комуникация и визуализация, предвидени в чл. 8 от Регламент (ЕО) № 1828/2006 г. на Комисията и приложение 1 към него и с Насоките за осъществяване на мерките по информация и публичност от бенефициентите по ОПРР (**Приложение 3**).

6.10. Списък на приложенията

Документи за попълване	ПРИЛОЖЕНИЕ А: Формуляр за кандидатстване, съдържащ Контролен лист 1 – оценка на проектното предложение
	ПРИЛОЖЕНИЕ Б: Бюджет на проекта
	ПРИЛОЖЕНИЕ В1: Декларация, че проектът не е финансиран от национални програми с публично финансиране, европейски програми или други донорски програми
	ПРИЛОЖЕНИЕ В2: Декларация, че проектът не генерира нетни приходи
	ПРИЛОЖЕНИЕ Г: Автобиография на ръководителя на проектното предложение в съответствие с ПМС 194/13.08.2007 г.

Документи за информация	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1: Проект на заповед за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-II: Образец на Искане за плащане
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-III: Образец на Междинен/окончателен доклад (технически)
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-IV: Образец на Междинен и Окончателен финансов отчет
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-V: Декларация за собствен принос
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е1-VI: Образец на доклад за фактически констатации
	ПРИЛОЖЕНИЕ Е2: Общи условия към заповедта за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ по ОПРР
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж: Декларация за нередности
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж-1: Уведомително писмо за осчетоводени нередности
	ПРИЛОЖЕНИЕ Ж-2: Декларация за липса на установени нередности
	ПРИЛОЖЕНИЕ XVII: Указания за съхранение на документите по Оперативна програма “Регионално развитие” 2007-2013 г.
	ПРИЛОЖЕНИЕ 3: Насоки за осъществяване на мерките по информация и публичност от бенефициентите по ОПРР

	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ И:</p> <p>Указания на Министерство на финансите № 91-00-502/27.08.2007 г. за третиране на ДДС като допустим разход при изпълнение на проекти по Оперативните програми, съфинансирани от Структурните фондове и Кохезионния фонд на ЕС</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 04/26.07.2010 г. относно условията и реда за изплащане на безвъзмездна финансова помощ със средства на Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз и кореспондиращото национално съфинансиране</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 05/21.10.2010 г. относно сертифициране на разходите по Оперативни програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДНФ № 07/22.12.2010 г. относно отписване и възстановяване на недължимо платени и надплатени суми, както и на неправомерно получени или неправомерно усвоени средства по проекти, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на Европейския съюз</p> <p>Указания на Министерство на финансите ДДС № 06/04.04.2008 г. относно редът и начинът за предоставяне на общини на средствата на Националния фонд от структурните фондове на Европейския съюз и от Кохезионния фонд, на средствата на Разплащателната агенция към Държавен фонд „Земеделие“</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-1: Декларация за съгласие за предоставяне на информация във връзка с ДДС от компетентните органи по приходите</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ И-2: Информация за размера на невъзстановимия данък върху добавена стойност, който се включва като допустим разход по проекта</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ Й: Указания за проекти, генериращи приходи</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ К: Указания за попълване на формуляра за кандидатстване</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ Л: Общи насоки за избягване на конфликт на интереси по смисъла на чл.52 от Регламент (ЕО) 1605/ 2002 и за спазване принципа на безпристрастност и независимост при управление на оперативните програми, съфинансирани от Структурните и Кохезионния фондове на ЕС</p>
	<p>ПРИЛОЖЕНИЕ М: Методически указания за определяне на размера на финансови корекции за нарушения при изпълнението на проекти, съфинансирани по Оперативна програма „Регионално развитие“ 2007 -2013</p>